

Hovmod
Grådighet
Utukt
Griskhet
Vrede
Dovenskap
Eikegyldighet

↑ DØDSSYNDENE
Kristopher Schau lager moroprogram av dem, men de syv dødssyndene er blodig, katolsk alvor fra middelalderen. **28**

TROSSER KREFTEN
Blinde og kreftsyke Anne Margrethe Lund lanserte sin første CD denne uken. **18**

FOTO: CARL MARTIN NORDBY

KJERSTI LØKEN STAVRUM
er redaktør for A-magasinet

FALSK MORO. Det hvite pulveret som sniffes gjennom et lite rør, gjerne en rullet seddel, er en filmklisjé. Skuespilleren som tørker seg frenetisk under nesen er det subtile tegnet på forbruket. Gjennom populærkulturen har kokain fått et kult image.

Virkeligheten er ikke like festlig. Det bekrefter de norske kjendisene som i det siste har fortalt om sitt eget kokainmisbruk.

Stoffet er sultdempende, virker oppkvikkende og gir en følelse av mestring. Virkningen er kortvarig og nedturen kraftig. Ulempen er også en rekke fysiske plager, for eksempel impotens eller hull i vegg mellom neseborene. Kokain er dessuten sterkt vanedannende.

Første halvår i år var kokain det overraskende innslaget på politiets narkotikastatistikk. Mens beslag av andre stoffer går tilbake, økte fangsten av kokain til rekordstore 53 kilo. Urovekkende, ifølge politiets talsperson.

I oktober startet oslopolitets aksjon «Hvit snø» for å slå spesielt ned på kokainbruk blant kjendiser og personer i andre ressurssterke miljøer. Dermed økte antall narkotikasaker i Oslo med 50 prosent.

Men politiet kom ikke på den festen vi rapporterer fra denne uken.

Kokain er sterkt vane-dannende

↑ DJEVELENS FLASS
Kokainstripene ligger sniffeklare over hele byen. De tærer hardt på økonomi og mental helse. En selger kaller det «djevleens flass», mens politiet jakter på «hvit snø».

↑ GILD MILJØSKURK
Nesten ingen julepapir kan resirkuleres. Men det finnes noen – som også går rett i søpla.

↑ FIRBENTE OLJEARBEIDERE
Geitene spiser nøttefruktene fra treet. Og når nøttene kommer ut igjen, presses de til en av verdens mest dyrebare oljer.

Alltid

- 4 Utfall fredag
- 16 Stockholm nå
- 26 Ny viten
- 58 Kokkekok
- 62 Leve sammen
- 64 Livet i familien
- 66 Psykologi
- 68 Kryssord
- 70 Sudoku
- 72 Reaksjoner
- 74 Vidunderlige nye verden

FORSIDE: THOMAS JOHANSON
FORSIDEFOTO: CARL MARTIN NORDBY

En værekraft i utvikling

Da Anne Margrethe Lund fikk beskjed om at hun ikke ville bli frisk av kreften, startet hun sin egen bedrift, og lanserte begrepet værekraft.

en værekraft i utvikling

ANNE MARGRETHE LUND

Denne uken ga den blinde og kreftrammede sangeren ut sin egen CD.

Tekst: **INGVILL BRYN RAMBØL**

Foto: **CARL MARTIN NORDBY**

*Crushed roses smell the best
That's my comfort in times of test
I was crushed both once and twice
Third time – thought I could never ever rise.*

STEMMEN ER LIVFULL. Kvinnen bak mikrofonen sparer ikke på kreftene, ikke nå. Hun har noe viktig å si.

– Sangen handler om drømmer som blir knust. Men selv om de blir knust, blir de ikke borte. Som knuste roseblader blir de oppbevart i en parfymeflakong, og en dag slipper de ut.

På Parkteatret onsdag slapp Anne Margrethe Lund ut sin drøm. På grunn av kreft måtte den blinde sangeren gi opp karrieren som klassisk sanger, men drømmen om å gi ut solo-CD ga hun aldri opp. Nå, mens sykdommen truer både stemmen hennes og selve livet, står hun på scenen i sitt eget release-party. CD-en «Crushed Roses» har ligget i flakongen lenge.

Dagen før er Anne Margrethe langt inne i en øvelse med bandet, da den ferdige CD-en kommer inn døren til huset på Grefsen. To store pappesker fulle av drømmer som er blitt til virkelighet. Solisten, komponisten og tekstforfatteren tar det ferdige produktet mellom hendene sine og kjenner at det er blitt slik hun hadde tenkt. Hun kjenner at hun er takknemlig og ydmyk fordi hun fikk det til. Inne i omslaget, med fotografiet av Morten Krogvold, ligger musikken som er blitt til gjennom ti år med sykdom og håp, smerter og glede, klar for å spres i flere tusen eksemplarer. Bassist Andreas Fliflet, som

har fulgt Anne Margrethe i mange av disse årene, griper hånden hennes. Kjellerleiligheten som var fylt av jazzete toner for et øyeblikk siden, er helt stille.

Brutalt. Anne Margrethe var to år gammel da hun ble operert for øyekreft. I forsøket på å redde det ene øyet fra sykdommen fikk hun sterke stråledoser. Men toåringen ble helt blind, og levde videre med to glassøyne under de lyse krøllene. Hun var frisk, gikk på skolen og utdannet seg til klassisk sanger. Da hun var 30 år, fikk hun livet sitt og ansiktet sitt veltet om for annen gang. De høye stråledosene hun hadde fått som barn, gjorde at hun utviklet kreft som voksen.

En stor svulst i øyehulen hadde begynt å angripe benhinnen, og legene måtte fjerne øyenbrynsbenet og tinningen. Cellegiftbehandlingen skadet stemmen hennes, og hun kunne ikke lenger jobbe full tid som klassisk sanger. Hun begynte å studere psykologi. Som blind sanger hadde hun ofte opplevd at folk kom bort til henne og ville snakke etter konsertene.

– Det var som om sangen min rørte ved folk og fikk dem til å åpne seg, og fordi jeg var blind, følte de at de kunne snakke med meg om problemene sine. Kreften hadde gitt meg enda mer erfaring i å takle kriser, så jeg tenkte at jeg kunne prøve å bruke den erfaringen til noe positivt, forteller hun.

Uhelbredelig. Anne Margrethe måtte kutte ut masterstudiet da hun fikk spredning til lungene. I 2006 kom beskjeden fra legene: Kreften hadde spredt seg til skjellet. De kunne ikke gjøre henne frisk.

– Da fikk jeg utrolig mye energi, forteller 38-åringen. – Jeg skjønnte at jeg måtte hente styrke innenfra, fra meg selv. Jeg kunne ikke lenger stole på at noen andre skulle redde livet mitt.

Hun kunne ha gitt opp da. Reist til Spania for å nyte sine siste måneder sammen

ØVING: Anne Margrethe Lund har selv komponert de

med familien, eller bare lagt seg ned for å dø. Men Anne Margrethe startet selskapet Heart of Hearts. Det har fått navn etter et uttrykk Anne Margrethe lærte i engelsktimen på skolen. Heart of Hearts betyr menneskets innerste indre – det som egentlig er oss. Gjennom dette selskapet tar Anne Margrethe oppdrag for store konferanser og bedrifter. Hun holder foredrag og synger sine egne sanger, og arrangerer kurs i Værekraft.

– Værekraft er et begrep jeg fant opp sammen med noen studievenner. Hvis bæ-

På grunn av kreft måtte den blinde sangeren

fleste sangene på CD-en «Crushed Roses». På release-konserten spilte (fra v.) Martin Rosenhoff, Andreas Fliflet og Ulf Nilsen.

rekraft er et samfunns ytre evne til selvopp- holdelse, er værekraft dens indre søster. De kreftene vi har inni oss til å komme gjennom store kriser i livet. Akkurat som vårt ytre miljø er truet av forurensning og klimaendringer, kan vårt indre miljø bli truet av sykdom og andre kriser.

Mens miljødebatten er preget av svartmaling, og samfunnsdebatten generelt er drevet av eksperter og tallknusere, vil Anne Margrethe formidle menneskelighet og håp. Hun tror at engasjerte mennesker, mennes-

ker som har funnet sin værekraft, kan forandre verden. Hun vet at hun bruker store ord, men hun tror på det hun sier. Sangpedagogen og foredragsholderen snakker om kall:

Ekstra krefter. – Det er utrolig viktig å finne sitt oppdriftspunkt i livet. Det som gir en energi og kraft. Når man har en høy stilling, for eksempel, krever det mer enn en vanlig ni til fire-jobb. Da trenger man noe å hente energien fra. Da kan det være viktig å kjenne på at man har et kall.

Dette er et tema Anne Margrethe kan diskutere i familiemiddager med sin bror, konsernsjef Helge Lund i StatoilHydro.

– Helge og jeg har mange givende samtaler om ledelse. Selv om han har gått en mer tradisjonell vei frem til lederskap enn jeg har gjort, har vi lært litt av den samme leksen. Jeg tror sykdommen har gjort noe med alle i familien. Vi er kanskje blitt litt mer ydmyke av å oppleve at det ikke er alt man rår over selv her i livet. Jeg tror det vi har vært igjennom, kan ha gjort Helge til en ➔

gi opp karriéren som klassisk sanger

➔ bedre leder fordi han ser mennesker og ikke bare posisjoner.

Anne Margrethe er et menneske man ikke kan møte uten å få merker av det. Hun får folk til å hente frem de helt store ordene fra vokabularet.

– Hun fikk oss til å se håp og muligheter i mennesket. Hun lot oss se konturene av noe stort, noe vi som seende er blinde for, sier Jørn Holme, sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste.

Da han samlet ledergruppen sin i Stavern i fjor sommer, var en konsert med Anne Margrethe en del av det faglige opplegget.

– Vi fikk inn en mellommenneskelig dimensjon som er viktig i godt lederskap. Konserten var nesten som en intens mentortime. Jeg var veldig beveget. Det er noe av det største jeg har opplevd, sier sikkerhetssjefen.

Anne Margrethe har funnet sitt kall.

– Det å synge og dele tankene mine med andre er med på å holde meg i live. Jeg har spredning til lungene, skjelettet og ryggmuskulatur. Jeg kunne egentlig bare ha gitt opp. Men det er ikke noe alternativ. Jeg har så mye jeg skal gjøre.

Denne uken lanserte hun CD. Men hun kan ikke forberede seg til konserter helt slik som andre sangere ville ha gjort.

– Jeg kan ikke øve hver dag, da sliter jeg ut stemmen og kroppen. Derfor trener jeg mentalt i stedet. Tenker gjennom hva jeg skal si og gjøre, hvordan jeg skal synge.

Vondt overalt. På dårlige dager føler Anne Margrethe seg nesten så syk som hun er. Da har hun smerter i brystet, i ryggen og ribbena, det presser på i halsen, og det gjør vondt å sitte. Overalt sitter kreften der som smertefulle klumper.

– For en uke siden sa det bare pang. Jeg datt rett ned på sofaen og ble værende i et sort hull i to dager. Når jeg har det sånn, må jeg fokusere. For eksempel kan jeg tenke veldig fokusert på en skitur over fjellet. Jeg har hørt om fanger som har sittet i altfor trange celler i årevis og gjort slike tankereiser. Selv

om de ikke har kunne røre på kroppen i det hele tatt, kommer de ut av fangenskapet med bemerkelsesverdig god helse. Muskler og skjelett er helt intakt.

Så Anne Margrethe ligger på sofaen og gjør sine tankereiser og trener mentalt. Og stoler på at hun er i form når dagen kommer. Siden hun startet firmaet Heart of Hearts for tre år siden, har hun bare avlyst to arrangementer.

– Når dagen kommer, er jeg alltid i topp form. Jeg står opp tidlig, snakker og synger for masse mennesker. Alle jeg møter sier at jeg ser så frisk ut, og jeg føler meg frisk også. Etterpå er jeg helt utladet, og må hvile i et par dager.

Anne Margrethe Lund er ikke som andre kreftpasienter. Der andre kanskje blir tappet for det lille de har igjen av krefter, klarer hun å bruke kreftene sine på noe som gir henne mer energi.

CD foran svulst. Mandag ringte de fra Radiumhospitalet. De ville ha henne inn til en CT-undersøkelse tirsdag. Men det var ikke aktuelt. Hun kunne ikke ha flere avtaler nå. Konserten var viktigere enn helsen. Svulsten i halsen fikk vente. Hun må trolig fjerne den snart, og legene er opptatt av å fortelle henne at hun kanskje kan miste stemmen. Hun synes legene snakker for mye om risiko og for lite om håp.

– Når jeg vet at den eneste sjansen jeg har til å overleve er å operere bort den svulsten, må jeg jo fokusere på det håpet operasjonen gir meg, sier Anne Margrethe, og forteller at hun gjerne skulle holdt et foredrag for legene på Radiumhospitalet, hvis de bare ville ta henne imot.

– Det plager meg at det er så lite innlevelse og menneskelighet på et sted som driver med helbredelse, sier kvinnen som bevisst velger håpet, hver eneste dag. Som en klatrer har hun lært seg å fokusere på målet på toppen, og ikke se ned. Hvis man ser ned, er risikoen for å falle mye større. Og hun har mange mål å fokusere på. Når CD-en er vel i havn, skal hun fortsette med konserter, kurs

og foredrag. Og så skal hun lage en film. Den skal handle om tillit.

Som blind har Anne Margrethe lært mer om tillit enn de fleste andre. Hun har vært nødt til å stole på folk rundt seg. Som da hun som barn skulle lære å stå på ski. – Vi hadde vinterferier på fjellet, og jeg var veldig ivrig etter å lære å gå på ski. I nedoverbakkene sto brødrene mine ved siden av meg og holdt i hver sin stav. Hvis jeg var redd, ble jeg stiv i bena og falt med én gang. Men hvis jeg stolte på dem og slappet av, kunne jeg kjøre hele bakken ned i full fart uten å falle. Det var helt fantastisk. Jeg lærte en viktig lekse om tillit allerede da.

En sjelden gang tenker hun at planene hun legger kanskje aldri blir noe av. At hun ikke rekker å gjennomføre den konserten eller spille inn den filmen. Da er det alltid en god venn som sier: «Husk på alt du skal gjøre!»

Det er én ting Anne Margrethe vet at hun må gjøre. Hun må synge sin egen godnattsang for voksne for en av verdens mektige statsledere. Hun skal ha en George Bush eller en Vladimir Putin i fanget og synge en sang som viser at de også er små og sårbare mennesker.

*Hvil deg nå, la alle tanker fare,
la nattens lune fred
få roe deg helt ned.*

*Du har tenkt og nedlagt mye arbeid,
og ikke mange vet
om din utholdenhet.*

*Det er en kunst
å slippe alt vi holder,
la alle våre roller
gli ut av våre trekk.*

*Nå gjelder det å bare kunne være,
å gi vår Skaper ære,
ved kun å ligge ned.*

«Det å synge er med på å holde meg i live»

IKKE UVIRKSOM:

– Jeg trener mentalt når jeg ligger, sier Anne Margrethe, som har færre energiske dager etter at kreften spredte seg.